

Česko zažívá startupový boom. Ty ale naráží na legislativní bariéry: Společnosti volají po modernizaci zákonů i technologické transformaci

5.11.2024 - | Deloitte Advisory

Česká republika je zemí s výrazným startupovým potenciálem, řada firem však dlouhodobě naráží na legislativní překážky v podobě administrativní zátěže, vysokých daní a nízké podpory ze strany státu.

Nedostatky v oblasti legislativy mohou do budoucna vést k odlivu inovativních společností do zahraničí. Dle ankety mezi českými startupy v rámci programu Fast 50 do zahraničí expandovalo 8 z 10 dotazovaných startupů. Pro to, aby se Česko mohlo stát skutečnou evropskou technologickou velmocí je podle expertů společnosti Deloitte zapotřebí snížit byrokratickou zátěž a posílit podporu v oblasti digitální transformace.

Česká republika se dlouhodobě řadí mezi země s významným startupovým potenciálem. Aktuálně startupy zaměstnávají v Česku na 150 tisíc lidí a každoročně jich v Čechách přibude několik stovek. V posledních deseti letech pak bylo v Česku registrováno více než tři tisíce startupů.¹

Více než polovina (55 %)² českých startupů si dokáže překonat počáteční výzvy a překonat pátý rok na trhu, více než 40 % firem pak v posledních letech překonalo dokonce desátý rok existence. Tento trend je mimořádně zajímavý, neboť podle studie Česko plus ze světových statistik vyplývá, že dlouhodobě uspěje většinou pouze jeden každý desátý startup, zatímco v Česku jde o každý čtvrtý. Po etablování na českém trhu však mnohdy přichází další krok, tedy expanze. *„Je jasné, že pro nadějně a inovativní projekty, často s velkým technologickým know-how, začne být v určitou chvíli tuzemský trh příliš malý. A export je chtěným cílem nejen pro startupy, ale i pro stát, podle nejnovějších dat tvoří tyto firmy 5 % HDP. V aktuálním podnikatelském prostředí ale hrozí, že startupy zjistí, že v zahraničí jsou podmínky mnohem vstřícnější a tuzemská ekonomika pak tyto silné hráče může nenávratně ztratit,”* dokresluje situaci Jiří Sauer, partner společnosti Deloitte a lídr soutěže Technology Fast 50 pro střední Evropu.

Překážky inovativního podnikání

Protože jsou startupy důležitým hybatelem inovací v ekonomice rozvinutých států, je pro trh výhodné, aby dobře prosperovaly a rostly. V porovnání se zahraničím si ale Česká republika nevede příliš dobře. V loňském roce byla podle Česko plus ČR při porovnání podmínek pro založení startupu a jeho snadného vstupu na trh hodnocena nejhůře ze všech posuzovaných zemí EU.

Složitost a byrokracii českého podnikatelského prostředí potvrzují i samotné startupy. Dle výsledků ankety programu Fast 50 mezi českými startupy se více než polovina startupů setkala s tím, že jim legislativní podmínky v ČR bránily v růstu. Jako nejčastější překážky společnosti uvádí administrativní zátěž v oblasti daní či zaměstnanců, potřeba velkého množství licencí a certifikací pro podnikání, dodržování GDPR nebo překážky při procesu zakládání společnosti.

Drtivá většina dotazovaných startupů uvedla, že daňový systém České republiky není v aktuální podobě vhodně nastaven pro podporu jejich růstu. 8 z 10 respondentů pak považuje daňové zatížení zaměstnanců za příliš vysoké. Startupy by v rámci daňových úprav nejvíce ocenily snížení zdanění, zavedení ochranné lhůty na začátku podnikání, snížení celkové administrativní zátěže nebo úpravu podmínek zaměstnaneckých akcií (ESOP).

Proč nadějně startupy utíkají za hranice?

Expanze na zahraniční trhy je přirozenou součástí úspěšného podnikání. Výsledky ankety mezi českými startupy v rámci programu Fast 50 ukázaly, že celkem 8 z 10 dotazovaných startupů expandovalo do zahraničí. Tři pětiny dotazovaných uvedly, že na českém trhu po jejich výrobcích není dostatečná poptávka, a proto exportují. Více než dvě třetiny do zahraničí lákají lepší legislativní podmínky a 6 z 10 společností pak hodnotí jako lepší i daňové podmínky.

„Od startupů víme, že nejčastěji expandují do sousedních států, polovina severní Ameriky a dvě pětiny pak do Skandinávie,“ osvětluje výsledky Novotná. A Sauer doplňuje: *„Samostatnou kapitolou a zároveň opačnou stranou mince je pak nedostatek zaměstnanců, startupy postrádají nejvíce IT specialisty, kterých je v Česku dlouhodobý nedostatek a byrokracie spojená s relokací je pro malé firmy opravdu náročná.“*

Transformace: klíč k silnému trhu

Jak zlepšit podmínky pro inovativní podnikání v České republice se můžeme jednoduše inspirovat v zahraničí. *„Skvělým příkladem je v tomto ohledu Estonsko, Dánsko, Německo či Bulharsko. Všechny tyto země mají společný proaktivní přístup tamějších vlád, který se vyznačuje nízkou byrokratickou zátěží pro podnikatele a podporou digitální transformace. Úspěšné startupové trhy napříč Evropou nám ukazují, že klíčem k úspěchu je kombinace moderních technologií, investic do vzdělání a výzkumu, a efektivní regulační rámec ze strany státu,“* shodují se oba partneři společnosti Deloitte.

Příklady funkční zahraniční praxe mohou být rovněž inspirací pro dílčí transformaci napříč českými regiony. V tomto ohledu je specifický zejména Moravskoslezský kraj, který v posledním desetiletí prochází zásadními změnami a úspěšně se přizpůsobuje novým trendům.

Reference

¹ Data vychází z průzkumu StartupJobs dostupného na:
<https://uploads.startupjobs.cz/sj-startupjobs-report-2023.pdf>

² Data vychází ze studie Česko plus dostupného na:
https://cesko.plus/wp-content/uploads/2024/04/Studie_startupy_CESKOplus.pdf

O Deloitte

Deloitte označuje jednu či více společností globální sítě členských společností Deloitte Touche Tohmatsu Limited („DTTL“) a jejich dceřiné a přidružené subjekty (souhrnně „organizace Deloitte“). Společnost DTTL (rovněž označovaná jako „Deloitte Global“) a každá z jejích členských společností a jejich přidružených subjektů je samostatným a nezávislým právním subjektem, který není oprávněn zavazovat nebo přijímat závazky za jinou z těchto členských společností a jejich přidružených subjektů ve vztahu k třetím stranám. Společnost DTTL a každá členská společnost a přidružený

subjekt nese odpovědnost pouze za své vlastní jednání či pochybení, nikoli za jednání či pochybení jiných členských společností či přidružených subjektů. Společnost DTTL služby klientům neposkytuje. Více informací najdete na adrese www.deloitte.com/cz/onas.

<https://www2.deloitte.com/cz/cs/pages/press/articles/cesko-zaziva-startupovy-boom.html>